

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

УРБАНІСТИЧНИЙ ФОРУМ 2020
19-21 листопада
November 19-21 URBAN FORUM

ПРОСТОРОВЕ ПЛАНУВАННЯ:

МІСТОПЛАНУВАННЯ, АРХІТЕКТУРА,
ПОЛІТИЧНІ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНІ ЗАСАДИ

Збірник наукових праць

Частина 2

Київ-2020

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет будівництва і архітектури
Міністерство розвитку громад та територій України
Представництво Польської академії наук в Києві
Комітет з питань організації державної влади, місцевого
самоврядування, регіонального розвитку та містобудування Верховної
Ради України
Фонд Ебергарда Шьока (ФРН)
Фонд підтримки будівельної галузі (ФРН)
Представництво Фонду Ганса Зайделя в Україні (ФРН)
Краківський політехнічний університет ім. Тадеуша Костюшко
(Польща)
Караденізський технічний університет (Туреччина)
Ташкентський інститут інженерів іригації та механізації сільського
господарства (Узбекистан)

УРБАНІСТИЧНИЙ ФОРУМ 2020
19-21 листопада
November 19-21
URBAN FORUM 2020

ПРОСТОРОВЕ ПЛАНУВАННЯ: МІСТОПЛАНУВАННЯ, АРХІТЕКТУРА, ПОЛІТИЧНІ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНІ ЗАСАДИ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК I

Частина 2

КИЇВ 2020

УДК 711+719+72+323.174+316.4+908+930.85

П 82

Рекомендовано до друку Вченою радою Київського національного університету будівництва і архітектури, протокол №35 від 30 листопада 2020 р.

Редакційна колегія

Куліков П.М. – д.е.н., проф., ректор КНУБА (голова)
Негода В.А. – заступник міністра розвитку громад та територій України
Клочко А.А. – Голова Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування ВРУ
Бялас М. – в.о. директора Представництва ПАН в Києві
Мьоллер П. – член правління, Директор, Фонд Ебергарда Шьока (Німеччина)
Вайзе Т. – віце-президент Фонду підтримки будівельної галузі
Деревінський В.Ф. – д.і.н., проф., КНУБА
Дьомін М.М. – д.арх., проф., КНУБА
Івашко Ю.В. – д.арх., проф., КНУБА
Ілскі З. – д.п.н., проф., Вроцлавська політехніка (Польща)
Кобиларчик Ю. – д.арх, проф., Краківська політехніка (Польща)
Козловські Т. – д.арх, проф., Краківська політехніка (Польща)
Йелда Айдин Тюрк – PhD, доц., Караденізський технічний ун-т (Туреччина)
Кресіна І.О. – д.п.н., проф., Ін-т держави і права ім.В.М.Корецького НАН України
Крупа М. – д.арх., проф., Краківська політехніка (Польща)
Кузнієрз-Крупа Д. – д.арх., проф., Краківська політехніка (Польща)
Малиновський В.Я. – д.п.н., проф., Луцький національний технічний університет
Малкевич А. – д.п.н., проф. (Польща)
Мамедов А.М. – к.т.н., доц., КНУБА
Наумкіна С.М. – д.п.н., проф., Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського
Паприця К. – д.арх, проф., Краківська політехніка (Польща)
Перевода Є.В. – д.п.н., проф., КНУБА
Плоский В.О. – д.т.н., проф., КНУБА
Тімохін В.О. – д.арх., проф., КНУБА
Ткаченко В.В. – д.і.н., проф., КНУБА
Тонкачєв Г.М. – д.т.н., проф., КНУБА
Турсунов О.Б. – д.т.н., проф., Ташкентський інститут інженерів іригації та механізації сільського господарства (Узбекистан)
Шебек Н.М. – д.арх., проф., КНУБА
Чернишев Д.О. – д.т.н., проф., КНУБА
Яковлев Д.В. – д.п.н., проф., НУ «Одеська юридична академія»

Рецензенти:

Горбатенко Володимир Павлович – доктор політичних наук, професор

Товбич Валерій Васильович – доктор архітектури, професор

Просторове планування: містопланування, архітектура, політичні та соціокультурні засади. Зб. наук. пр. Вип. І. В 2-х ч. Київ–Тернопіль : КНУБА, «Бескиди», 2020. Частина 2. 122 с.

До другої частини збірника увійшли матеріали студентських наукових читань, які відбулись в рамках міжнародної наукової конференції «Просторове планування» (19-20 листопада 2020 р.).

ISBN 978-967-567-119-7

УДК 711+719+72+323.174+316.4+908+930.85

© КНУБА

ЗМІСТ

Атамась С.О.

Вплив мистецтва муралізму на формування міста (на прикладі м. Черкаси) 5

Бойко А.Ю.

Політичні та історико-культурні засади розвитку міст в ХХ ст. 10

Бортнікова В.К.

«Ідеальне» місце для життя – реалії сьогодення..... 14

Бурлака Д.М.

Урбаністичні проблеми Києва та ймовірні шляхи їх вирішення 20

Гаскевич А.С.

Концепція «15-ти хвилинного» міста як інноваційне рішення, для збереження якості міського життя: раціональне використання часу і простору..... 23

Зубрицька А.О., Тарасенко І.І.

Поняття розумного міста в теорії та практиці управління міським розвитком 27

Зузяк А.Б.

Реновація промислових територій у Генеральному плані Києва..... 37

Зуйко О.Є.

Історія та деякі перспективи розвитку міста Одеса..... 41

Комендант М.В.

Сучасний стан та симптоми «посткарантинного» покращення здоров'я міст 46

Костенко Н.А.

Концепція «креативного міста» як спосіб подолання урбаністичної кризи..... 51

Кравчук Р.В., Звоздяк В.В.

«Кримська платформа»: пошук партнерів vs санкції інвесторам 56

Крайнік К.М., Тіторова А.В.

Образ сучасного міста у передвиборних програмах переможців місцевих виборів (на прикладі Вінниці та Одеси) 59

Литвиненко І.В.

Особливості імпакт-інвестування та його приклади в Україні 61

Моравська А.О.

Соціальна відповідальність громади за майбутнє свого міста 66

Науменко І.В.	
Проблеми та методи удосконалення транспортної системи міста Києва	71
Овсієнко Д.В., Поспєєва І.В.	
Політичне протиборство, що роз'єднало міський простір	77
Пастушок А.Б.	
До питання про вплив місцевих виборів 2020 року на розвиток українських міст	81
Пустова О.І.	
Розвиток овертуризму в умовах урбанізації.....	86
Пушкаш Р.Р., Лесик В.А.	
Соціокультурне значення муралів у контексті забезпечення гендерної рівності	89
Сарри В.П.	
Вплив пандемії на урбанізацію суспільства	95
Сміян А.В.	
Політичні та історико-культурні засади розвитку архітектури на території України XVIII-XX ст.....	101
Ткаченко І.В.	
Роль громадських об'єднань у розвитку міста (case громади Протасового яру)	105
Ткачук К.С., Гевелюк Д.А.	
Місцеві вибори 2020: як урбаністика допомогла перемогти діючій владі? (на прикладі дослідження програм кандидатів на посаду міських голів Одеси та Києва).....	109
Чередніченко О.П.	
Методологія визначення активності фасадів у містах	112
Шевченко Ю.С.	
Забруднення повітря як чинник опосередкованого впливу на продуктивність економіки міст.....	116
Шкурупій Д.О.	
Прийоми організації зелених пішохідних шляхів у житлових районах	120

2. Смирнов І. Г. Геологістичні стратегії розвитку туристичного та готельно-ресторанного бізнесу в умовах / І. Г. Смирнов. // Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – 2019. – №10. – С. 86–94.

3. Смирнов І.Г. (2018). Комплексний логістичний підхід до сталого розвитку міського туризму. Туризм і гостинність: стан, проблеми, перспективи: матер. IV Міжн. наук.-практ. конф. Черкаси: ЧНУ. С. 80–85.

Пушкаш Рада Русланівна, Лесик Вероніка Андріївна,
студентки факультету урбаністики
та просторового планування КНУБА
Науковий керівник: к.п.н., доц. Гербут Надія Анатоліївна

СОЦІОКУЛЬТУРНЕ ЗНАЧЕННЯ МУРАЛІВ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ

Однією з важливих ознак сучасної політичної культури є гендерний підхід, сутність якого полягає у врахуванні інтересів як чоловіків, так й жінок. Приниження статусу жінок в суспільстві, порушення їх прав має довгу історію. У XXI столітті ще мають місце негативні наслідки багатовікової патріархальної культури, з якими потрібно боротися. [1] Напередодні Міжнародного дня боротьби за ліквідацію насильства щодо жінок у 2018 р. Генеральний секретар ООН Антоніу Гутерріш зазначив, що «масштаби насильства проти жінок набули характеру пандемії, а в основі цього явища лежить глибоко вкорінена неповага до них в суспільстві, де домінують чоловіки». [2] Щоб ефективно протидіяти насильству щодо жінок, потрібно не замовчувати цю проблему, систематично привертати до неї увагу.

Ця проблема стосується й нашої країни. Щорічно в Україні реєструють понад 100 тис. випадків насильства щодо жінок. За деякими даними, кожна п'ята жінка в Україні зазнавала насильства. [3] Одна з причин цього полягає у прийнятті та виправданні проявів насильницької поведінки. Кожен четвертий українець (32% чоловіків та 20% жінок) вважає, що фізичне насильство чоловіка проти жінки в деяких випадках виправдане. [4] За даними ООН, лише 20% постраждалих звертаються за допомогою. Особливо складна ситуація в охоплених військовим конфліктом регіонах. Тому в п'яти східних областях України Фонд ООН в галузі народонаселення разом з Українською фундацією

громадянського здоров'я створив 26 мобільних бригад, які за рік надали соціальну та психологічну допомогу понад 10 тис. постраждалих жінок. Також ця проблема загострилася в період карантину, коли майже вдвічі зросла кількість звернень до спеціалізованих сервісів для постраждалих.

З 1991 р. Центр за всесвітню керівну роль жінок (CWGL) почав проводити Глобальну кампанію «16 активних дій проти гендерного насильства». Наразі її реалізують у 187 країнах. Кампанія проводиться щорічно з 25 листопада (Міжнародного дня ліквідації насильства щодо жінок) по 10 грудня (День прав людини). Її метою є, зокрема, підвищити обізнаність суспільства щодо гендерного насильства та сприяти захисту прав жінок. [5] Долучається до цієї кампанії й Україна, причому креативно. У 2019 р. в містах України з'явилися мурали, які символізують несприйняття насильства щодо жінок.

Термін муралізм походить від ісп. mural (стіна) і означає «настінний живопис». Мурали – це вертикальні, значні за площею малюнки, які відтворюють соціальні або фантазійні сюжети. У сучасній науці, зокрема суспільних науках, існують дослідження явища муралізму, в яких доводиться, що це є суспільно-політичне явище. [6] Мурали є способом вираження думок, інструментом соціальної активності. Водночас у науці відсутні дослідження муралізму в контексті протидії гендерно детермінованому насильству.

Один з перших муралів в Україні, спрямований проти гендерно детермінованого насильства, був виконаний у місті Сіверодонецьку. Він був відкритий у листопаді 2016 р. Називається мурал «Зупинимо насильство над жінками» (Рис. 1). Учасники відкриття залишили помаранчеві відбитки долонь на знак несприйняття насильства [7].

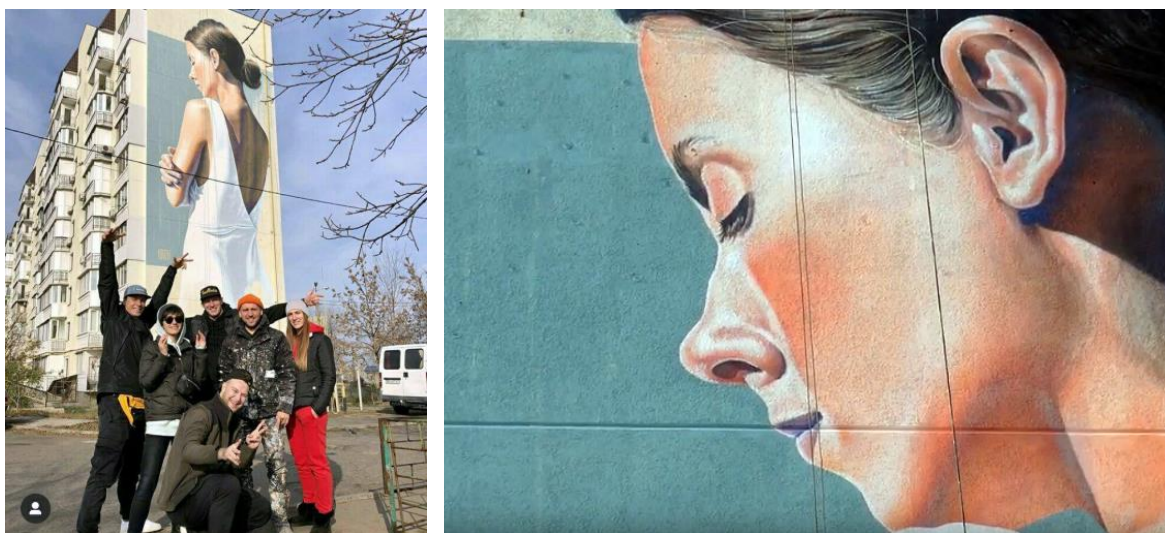

Рис 1. Мурал у Сіверодонецьку «Зупинимо насильство над жінками». [7]

Створення наступних муралів відбувалось, зокрема, в рамках інформаційної кампанії «Розірви коло». Ця акція проводиться Фондом ООН в галузі народонаселення й приурочена до всесвітньої кампанії «16 днів активізму проти гендерно зумовленого насильства». [8] Автором усіх муралів, виконаних в рамках акції, став український художник Олександр Корбан.

Перші два мурали з'явилися у Миколаєві та Лисичанську у листопаді 2019 р. Кожна з цих праць має на меті привернути увагу до проблеми домашнього насильства, але тема розкривається через незвичні призми.

Стінопис у Миколаєві, виконаний на Херсонському шосе, 28 (Рис. 2, 3), закликає жінок любити себе. За словами О.Корбана, мурал присвячений жінкам, які змогли здолати проблеми або ж нині потребують допомоги у протистоянні насильству. Слід зазначити, що місцеві мешканці позитивно висловлюються щодо муралу. [9]

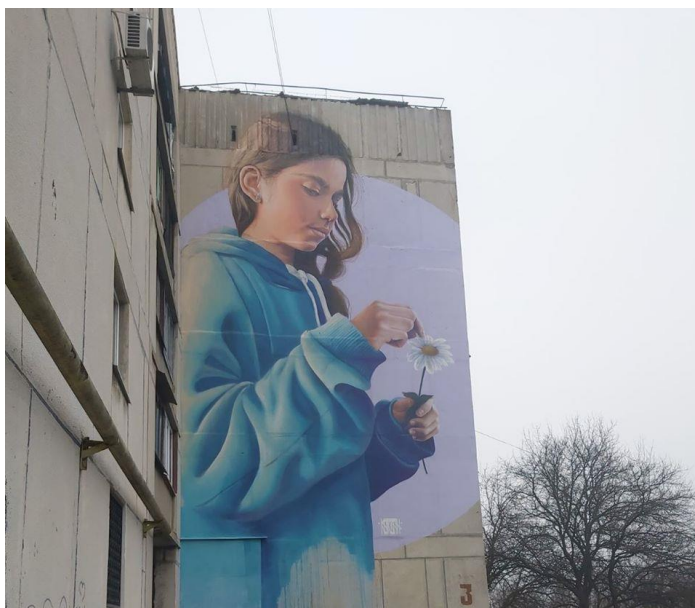

Рис. 2, 3 Мурал в Миколаєві. [9]

Мурал у Лисичанську (Рис. 4) розташований у кварталі Молодіжний, буд. 3. Він має назву «Любить не любить». На ньому зображена дівчина на ім'я Поліна, яка гадає по ромашці. Мурал надає приклад, як ще в дитинстві через просту дитячу лічилку нам прививають терпіння до проявів насильства.

Відкриття муралу набуло характер загальноміської події. На церемонії відкриття міський голова С.Шилін підкреслив значущість художнього замислу: «Цей мурал змушує задуматися над своїми вчинками, проявити толерантність, знайти взаєморозуміння з оточуючими і з добрими намірами ставитися один до одного». [10]

Рис. 4. Мурал в Лисичанську «Любить не любит».[11]

Але деякі задуми ініціаторів цього та й інших муралів дискусійні. Так, на церемонії відкриття муралу у Лисичанську координаторка з питань гуманітарного реагування у Луганській обл. Фонду ООН у галузі народонаселення А.Висоцька передала табличку, на якій пояснюється його смисл. Там є слова про те, що дитяча забава готує зображену на муралі дівчинку до того, що «в майбутньому близька людина може не тільки любити, але й насміхатися і знущатися». Додаючи факт, що «кожен четвертий українець виправдовує насильство по відношенню до жінок і дівчат», на табличці роблять висновок про те, що «виховання майбутнього покоління на прийнятих «народних мудростях» потрібно відкинути в сучасному світі. Лише тоді виправдання насильства щодо жінок і дівчат не матиме місця у суспільстві». [10] Отже, ініціатори кампанії та муралу пов'язують насильство щодо жінок з цінностями народної культури, що є дискусійним.

Третій мурал, виконаний в рамках програми із протидії та запобіганню домашньому насильству Фонду ООН у галузі народонаселення, відкрито у Маріуполі. Зазначимо, що у місті створено притулок, денний центр та пункти невідкладної медичної допомоги постраждалим від домашнього та гендерно зумовленого насильства, діють дві спеціалізовані мобільні групи поліції «Поліна».

Для маріупольського муралу (Рис. 5) було обрано меседж: «Життя без насильства сповнене щастя і радості». Ось як описують творці ідею роботи: «Героїня муралу є уособленням усіх жінок, які змогли розірвати коло насильства і розпочати нове життя. Зображена жінка з надією та легкою посмішкою дивиться у майбутнє. Пташка, яка вилетіла з клітки, символізує душевний стан героїні – вона вирвалась із ситуації

домашнього насильства. Мерехтливі постаті на фоні зливаються в одну казкову картину та означають, що світ жінки став світлим і радісним – попереду на неї чекає щастя». [12]

Рис. 5. Мурал в Маріуполі «Життя без насильства сповнене щастя і радості» [12]

Отже, ми можемо сказати, що візуалізація у вигляді мистецтва муралізму активно використовується з метою формування суспільної свідомості, нетолерантної до домашнього та гендерно детермінованого насильства. Відповідні заходи в цілому схвально сприймаються суспільством. Але робити висновки щодо ефективності цих заходів поки що рано. По-перше, використання моралізму має поєднуватися з іншими заходами у сфері протидії насильству. По-друге, такі висновки можна буде робити після відповідних соціологічних досліджень. Окремо зазначимо, що ініціатива у провадженні візуалізації як інструмента кампаній проти насильства поки що належить міжнародним структурам.

Список використаних джерел

1. Гербут Н.А. Формування егалітарного гендерного світогляду у політичному вимірі: концептуально-історичний аналіз. *Наукові записки ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України*. 2013. №1(63). С. 337-352.

2. Генсек ООН: в мире – «пандемия насилия против женщин», 19.11.2018 / Новости ООН. URL: <https://news.un.org/ru/story/2018/11/1343031> (дата звернення 05.10.2020).

3. Кожна 5 жінка в Україні стикається з тією чи іншою формою насильства, - Юлія Соколовська, 20.02.2020 / Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/news/18311.html> (дата звернення 05.10.2020).

4. Виробництво та просування відеоролика із відомими людьми на тему домашнього та гендерно зумовленого насильства. URL:

<https://ukraine.unfpa.org/uk/submission/%D0%B2%D0%B8%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D1%86%D1%82%D0%B2%D0%BE-%D1%82%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%81%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%B5%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D0%BA%D0%B0-%D1%96%D0%B7-%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D0%BC%D0%B8-%D0%BB%D1%8E%D0%B4%D1%8C%D0%BC%D0%B8-%D0%BD%D0%B0-%D1%82%D0%B5%D0%BC%D1%83-%D0%B4%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%88%D0%BD%D1%8C%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D1%82%D0%B0-%D2%91%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%BE> (дата звернення 05.10.2020).

5. Глобальная кампания «16 дней» обретает самостоятельную жизнь, 6.12.2019 / Новости ООН. URL: <https://www.un.org/ru/48861> (дата звернення 06.10.2020)

6. Перегуда Є.В., Івашко О.Д. Візуалізація як механізм символічної політики (кейс муралізму у постреволюційній Україні). Держава і право. 2016. Випуск 71. С.3-14.

7. Домашнее насилие в Северодонецке: как противостоять и где искать помощи. URL: <https://www.06452.com.ua/news/2739348/domasnee-nasilie-v-severodonecke-kak-protivostoat-i-gde-iskat-pomosi> (дата звернення 05.10.2020).

8. В Николаеве прошла акция в поддержку Всемирной кампании «16 дней активизма против гендерного насилия». URL: <https://mucity.mk.ua/news/460450> (дата звернення: 06.10.2020).

9. Девять дней работы и 31 метр рисунка: киевский художник закончил работу над муралом на Херсонском шоссе <https://niklife.com.ua/citylook/67317> (дата звернення 06.10.2020)

10. В Лисичанске торжественно открыли мурал «Любит – не любит». URL: <https://vchaspik.ua/region/471210-v-lisichanske-torzhestvenno-otkryli-mural-lyubit-ne-lyubit> (дата звернення 6.10.2020).

11. «Любит не любит»: В Лисичанске появился мурал против домашнего насилия. URL: <https://dnews.dn.ua/news/736409> (дата звернення 06.10.2020).

12. У Маріуполі створили мурал, присвячений проблемі домашнього насильства. URL: <https://rubryka.com/2020/06/25/mariupol-mural-nasylstvo/> (дата звернення 05.10.2020).